

Бобинський Василь Петрович

Біографія

Василь Петрович Бобинський народився 11 березня 1898 року в Кристинополі (тепер м.Червоноград) на Львівщині у родині залізничника. Освіту здобув у гімназіях Львова та Відня. Брав участь у першій світовій війні: з 1916 року перебував у лавах Українських Січових Стрільців. На цей час припадають і його перші публікації. З 1920 р. Бобинський переходить на бік Червоної Армії і стає комуністом. Опинившись в Києві, Бобинський знайомиться з українськими поетами-модерністами, зокрема, з Я.Савченком та Д. Загулом. Восени 1921 р. повертається до Львова, що на той час уже входив до складу Польщі. Займається редагуванням різних легальних й нелегальних видань органів ЦК КПЗУ. Захоплюється французькими поетами-модерністами. Перекладає Артюра Рембо. За свою видавничу діяльність двічі (1923 і 1926 рр.) потрапляє до в'язниці. З листопада 1927 р. Василь Бобинський — редактор місячника "Вікна", довкола якого гуртуються пролетарські письменники Галичини. Завдяки діяльності журналу в травні 1929 р. проводиться перша нарада пролетарських письменників Західної України та формується літературне угруповання "Гроно".

Влітку 1930 р., переслідуваний польською поліцією, В.Бобинський з родиною переїздить в УРСР до Харкова, де його приймають на навчання в аспірантуру Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка АН УРСР. Бобинського сповнює віра у новий шлях, у соціалістичне й українське відродження в УРСР. "Однак цей витончений інтелектуаліст, войовничий гуманіст, естет і в персональному житті скромний джентльмен потрапив на Радянську Україну запізно, коли там уже шаліла московська поліційна машина і заносилось віко над домовиною молодого відродження" — говорить Юрій Лавріненко у своїй збірці "Розстріляне відродження". Як і більшість інших письменників групи "Західна Україна", Василь Бобинський на початку 30-х років зазнає безпідставних репресій.

25.12.1933 органами ДПУ був виписаний ордер на його арешт. В "анкеті звинуваченого" в графі "соціальне і політичне минуле" зазначено: "служив в австрійській армії 1916-1918 рр. в ранзі молодшого офіцера; в УГА — хорунжим з 1918 р. по 1919 р." У постанові про арешт В.Бобинського зазначено: "звинувачується у злочинах, передбачених ст. 54-11 КК УРСР, належить до української контрреволюційної організації, яка ставила своєю метою повалення Радянської влади шляхом збройного повстання, групує повстанські кадри у вузівських колах, зв'язаний із польським консульством у Харкові, є учасником ряду нарад контрреволюційної організації, перебуває у зв'язках з видатними діячами цієї організації". Ухвалено: В.Бобинського необхідно взяти під арешт і тримати в спецкорпусі ДПУ УРСР. 27.12.1933 В.Бобинський подав органам ДПУ заяву, в якій рішуче заперечив свою приналежність до Української Військової Організації: "Членом УВО я ніколи не був". В протоколах допитів зазначено, що В.Бобинський "зізнався, що з 1922 р. і до дня арешту

був членом Української Військової Організації (УВО), яка ставила своєю метою шляхом збройного повстання скинути Радянську владу на Україні і встановити фашистську диктатуру". В обвинувальному висновку, підписаному оперуповноваженим секретно-політичного відділення Соколовим 24.02.1934, констатується: "Бобинський як за кордоном, так і на Радянській Україні займався розвідувальною діяльністю на користь УВО. Був зв'язаний з самим Донцовим і його групою". Справу В.Бобинського було передано на розгляд судової "трійки" ДПУ УРСР з пропозицією ув'язнити його у концентраційний табір строком на п'ять років. Заступник прокурора ДПУ УРСР Крайній 28.02.1934, допитавши В.Бобинського, запропонував засудити його на три роки концтаборів. Судова "трійка" погодилася з висновком заступника прокурора і винесла рішення: "Бобинського Василя Петровича заслати у виправно-трудовий табір строком на три роки". В.Бобинського було направлено на будівництво каналу Москва-Волга. Вже там — новий арешт і, згідно зі статтею 58-6 Кримінального Кодексу РРСФСР, вища міра покарання (розстріл). Вирок було виконано 28 січня 1938 р.

Василь Бобинський формувалася як функціональний поет, що виступає від імені народу і певен, що слово може стати ділом. Вже в перших своїх віршах, звернених до побратимів усусусів, він закликає "життя дати і кров для добра людства й щастя Вкраїни". Щоправда, поступово в творчості поета ідея національного визволення поступається місцем ідеї визволення світового пролетаріату. Взірцем і гарантом істинності обраного шляху в літературі для В.Бобинського був Іван Франко. Головну ідею творчості поета найбільш помітно у його поемі "Смерть Франка". Вірші-заклики, звертання, інвективи, пісенні форми з персональними голосами поєднуються тут з алегоричними пейзажами, що ведуть свою ґенезу від "Веснянок" Івана Франка, від інтимно-медитативної лірики, формуються в цикли, тяжіють до ситуаційності, сюжетності, поємності. Все це добре відоме з поетичної практики Франка. Але це — зовнішнє втілення літературної традиції. Важливішим питанням є духовна спадкоємність. Іван Франко пережив довгу еволюцію від атеїзму до примирення з християнським світоглядом, як базовим для національного відродження (поема "Мойсей").

Натомість В.Бобинський вже майже на початку свого творчого шляху зазнає глибокого розчарування щодо самодостатності ідеї національного відродження, тому для нього християнство не було скарбницею духовності, а залишилось ознакою відмираючого соціального устрою. Поет переймається духом Франка-атеїста, духом, "що тіло рве до бою".

Проте акцентуючи увагу на соціальному спрямуванні творчості В.Бобинського, було б значним спрощенням оминати увагою зразки його витонченої інтимної лірики. Передусім, це вінок сонетів "Ніч кохання" (1923 р.), де тілесне й духовне сплетене в єдину гармонію: людина створена для краси й любові, для нового життя, для продовження себе в новому вимірі. І саме в цьому виявляється її богоподібність.

У циклі "Майбутній метеор" (1924-1925) точка зору зміщена від людського до природного. Світ природи прекрасний в усіх своїх виявах. Конечної смерті у ньому

немає. Любов, краса, природа могли б стати твердими основами його поезії, але рівень релігійності був, очевидно, надто поверховим для встановлення необхідної рівноваги між вищезазначеними чинниками і розбурханим соціумом. Поету не вдалося створити "в серці другий небосхил" (цикл "Стріла"). Його чимраз більше поглинає соціум, трансформуючи любов у класову боротьбу, красу — у натуралістичні сцени панського визиску і революцію, природу — в тюрму, бо ж не досягнуто соціальної справедливості. Надалі з-під пера Бобинського виходять професійно довершені римовані політичні фейлетони та памфлети, що засвідчують вірність комуністичним ідеалам. Проте навіть це не рятує його від трагічного кінця, який він наблизив своїм вибором. Своєрідні пророцтва своєї трагічної долі зустрічаємо в його віршах:

*Де зникли ті жорстокі
Розбійники-приблуди,
Що тут мене лишили?
І це були ще люди...
Куди пішли ті вбивці
З кривавими мечами
Це були люди, люди
З червоними серцями!
(Цикл "Розп'ятий скрипаль")*

Літературна спадщина В.Бобинського:

Збірки "В притворі храму", "Поезії. Книжка перша" (1919), "Ніч кохання. Сонети" (1923), "Тайна танцю. Поезії. Книжка друга" (1924), "Поезії 1920-1928" (1930), "Слова в стіні. Вибрані поезії" (1932), а також публіцистика — "Поеми і памфлети" (1933).